

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

TÍTOL:

**Estudiar durant la pandèmia: Experiència educativa i suport entre iguals
entres els estudiants del curs 2019-2020 de la Universitat de
l'Experiència**

AUTORIA:

Celdrán, Montserrat
Serrat, Rodrigo
Villar, Feliciano
Fabà, Josep

Universitat de Barcelona

Departament de Cognició, Desenvolupament i Psicologia de l'Educació / Facultat de Psicologia

mceldran@ub.edu

rserrat@ub.edu

fvillar@ub.edu

jfaba@ub.edu

1. RESUM:

L'objectiu del projecte era estudiar el paper que els companys de la Universitat de l'Experiència havien tingut com a font de suport durant la pandèmia, així com les estratègies que havien usat per continuar aprenent les matèries. Van participar 1.073 estudiants contestant un qüestionari en línia. Els resultats apunten a un suport emocional important, mantenint de forma autodidacta l'aprenentatge. Els resultats evidencien la funció de socialització i suport de les universitats per a persones grans.

2. ABSTRACT:

The aim of the project was to study the role that classmates at the University of Experience had played as a source of support during the pandemic, as well as the strategies they had used to continue learning the subjects. 1,073 students participated by answering an online questionnaire. The results point to important emotional support, maintaining self-taught learning. The results show the socialization and support function of the universities for older people.

3. PARAULES CLAU: 4-6

Aprenentatge, persones grans, pandèmia, suport social

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

4. KEYWORDS: 4-6

Learning, older adults, pandèmic, social suport

5. DESENVOLUPAMENT:

Introducció

La crisi sanitària i social derivada de la irrupció del virus SARS-CoV-2 el 2019 (COVID-19) ha tingut implicacions importants en tots els àmbits de la població. La pandèmia que ha generat aquesta infecció ha suposat una emergència social a nivell global que ha implicat un repte per a tots els nivells de la societat (WHO, 2020).

Un dels segments de població que més s'ha vist afectat per la pandèmia han estat les persones més grans, moltes perquè han mort a causa de la malaltia, d'altres perquè han vist seriosament limitades les seves vides i la seva quotidianitat en ser contemplades com a població de risc, especialment aquelles que viuen en centres residencials per a gent gran. Tanmateix, pocs estudis han tingut en compte la diversitat i l'heterogeneïtat que hi ha entre les persones que envelleixen el que ha portat a situacions de discriminació o edatisme (Bravo i Villar, 2020).

Normalment les persones que estudien a les universitats de persones grans tenen en general un perfil sociodemogràfic alt (per exemple, un nivell d'estudis assolit més gran que la mitjana de la població de referència) (Melendez et al., 2018) i la majoria d'estudis previs sobre aquesta població s'han centrat en els múltiples beneficis que té assistir a aquestes formacions universitàries (Villar et al., 2010). No obstant, durant la pandèmia es van realitzar algun estudi amb evidències del impacte negatiu de la pandèmia en aquest alumnat ja sigui a nivell físic (Amanzio et al., 2021) o en la seva salut mental com ara nivells d'ansietat més grans (Cybulski et al., 2021). L'objectiu d'aquest treball era conèixer l'impacte en l'experiència educativa i el suport que s'havia rebut per part dels iguals en el programa universitària de la Universitat de Barcelona, conegut com la Universitat de l'Experiència.

Mètode

La Universitat de l'Experiència és el programa formatiu presencial per a persones de més de 55 anys de la Universitat de Barcelona. Amb l'esclat de la pandèmia al març de 2019, les classes es van paraitzar i no es va recuperar la docència, però en format online, fins a setembre de 2019. L'estudi que es presenta volia conèixer si l'alumnat havia continuat de forma autònoma el seu aprenentatge i com s'havien donant suport entre els companys de classe.

Hi han participat 1.073 estudiants, fet que representa un 70,97% de la població sènior a la Universitat de l'Experiència. Van participar tots els programes actius durant el curs 2019-2020, amb més participació a programes com Història de l'art o Història, societat i

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

territori. La mitjana d'edat fou de 65,9 (s.d=4,8) i hi havia un predomini de dones (61,8% de la mostra).

Es va dissenyar un qüestionari per fer-lo en format on-line a través de la plataforma Qualtrics que es va administrar durant el mes de maig. L'instrument es dividia en quatre grans apartats: (1) dades sociodemogràfiques; (2) Impacte de la pandèmia en la seva formació: contacte i tipus de relació amb els companys del curs i amb els estudiants joves del grau de la facultat en què se n'emmarca el curs; si ha continuat estudiant durant la pandèmia els continguts del seu curs i de quina manera; (3) Impacte del confinament a nivell social i psicològic i (4) Aprenentatges de l'experiència de confinament. Aquest presentació se centrarà en l'apartat segon del qüestionari.

Específicament aquest apartat contenia preguntes en format Likert i altres en preguntes semi-obertes sobre el contacte i tipus de relació amb els companys del curs i amb els estudiants joves del grau de la facultat en què s'emmarca el curs; si ha continuat estudiant durant la pandèmia els continguts del seu curs i de quina manera; i si volguessin continuar un proper curs a la universitat i les raons per les quals no ho farien.

Resultats

Preguntats sobre el contacte amb els seus companys d'ensenyament sènior i els estudiants de grau, els participants han mantingut contacte principalment amb els primers, però no només per qüestions purament acadèmiques, sinó que s'observa com el grup classe ha pogut respondre altres necessitats de la persona com a suport emocional i social per reduir un possible sentiment de soledat no desitjada durant les setmanes de confinament (veure figura 1).

Després de l'esclat de l'estat d'alarma, els estudiants no van recuperar la docència del curs 2019-2020 fins a principis de setembre de 2020, de manera que des del març fins a aquesta data molts van tenir la necessitat de seguir actius d'altres formes en les matèries que en aquest moment s'havien paratitzat. D'aquesta manera, un 62,9% dels participants van manifestar que havien continuat autònomament els seus estudis. En alguns casos es partia del contingut que els docents havien disposat al Campus Virtual i dels materials recomanats com es pot veure en el següent comentari: "Estudiant el que han penjat els professors [al Campus Virtual] i ampliant amb bibliografia recomanada" (dona, 62 anys, Història de l'art).

Altres participants van comentar la possibilitat de seguir les classes amb les assignatures optatives que cursaven, que són assignatures de grau on comparteixen l'estudi amb els estudiants que cursen aquest grau i que aquestes sí que van continuar durant març i maig de 2020 a través de videoconferències. Un exemple el trobem al següent participant: "Passar apunts i seguir els vídeos de l'optativa" (home, 65 anys, Ciències de la salut).

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

A més, els participants de l'estudi van ressaltar els seus companys del curs sènior com a agent per poder intercanviar informació o material interessant mentre seguien aprenent dels materials dels seus cursos: "Ens hem intercanviat informació entre els de la classe via WhatsApp" (home, 63 anys, llengües, Literatura i comunicació).

Finalment, altres participants van comentar com Internet els havia estat una font de complement en la forma de lectures a què havien pogut accedir o de materials audiovisuals: "A través de lectures i conferències a Internet" (dona, 64 anys, Filosofia).

En ser preguntats per si trobaven a faltar la Universitat de l'Experiència, un 97,2% va respondre afirmativament. Seguidament els participants eren preguntats de manera qualitativa sobre les raons per les quals enyoraven el curs de la universitat de gent gran. En moltes de les respostes, els estudiants responien de forma clara amb la paraula "Tot" i tot seguit destacaven alguns elements particulars com l'assistència a les classes, les explicacions del professorat, el contacte amb els companys i poder seguir aprenent en el context educatiu universitari. Alguns exemples de resposta serien: "Tot, les classes, els companys, la il·lusió que tenia pels nous coneixements" (dona, 80 anys, Filosofia); "Tot, les classes, els continguts, els companys, l'ambient..." (dona, 63, anys, Història de l'art).

Un dels aspectes més esmentats que s'enyorava més va ser l'assistència a les classes presencials i poder gaudir de les presentacions i activitats que realitzava el professorat: "La docència presencial, les explicacions de primera mà i el debat amb els companys" (dona, 70 anys, Història de l'art); "Les explicacions i classes per part del professorat" (dona, 73 anys, Història, societat i territori).

Els companys i el bon ambient que, en general, gaudien dins de l'aula va ser un altre dels elements destacats pels participants: "Aprendre de forma presencial és un luxe que no voldria perdre. El contacte amb la gent, em fa sentir més viu i més interessat pels temes. Trobo a faltar molt el sentiment que pertany a un grup" (Home, 64 anys, Història de l'art); "El fet d'anar a classe a part dels coneixements que adquireixes et fa sentir part d'un grup, que encara tens un lloc a la societat, que hi ha interessos comuns, ..." (dona, 75 anys, Astronomia i meteorologia).

Finalment, alguns participants van assenyalar que la seva enyorança provenia de trobar a faltar l'aprenentatge que es produïa a les classes: "Assistir a classe, APRENDRE amb el professorat que, per a mi, és donar vida als anys" (dona, 62 anys, Història, societat i territori); "Sortir de casa i aprendre coses noves" (Home, 67 anys, Alimentació i gastronomia).

Finalment, una àmplia majoria van afirmar el seu interès per continuar implicats com a estudiants en els cursos universitaris per a gent gran en els propers cursos (95,1%). Aquells que van donar raons per a la seva no continuïtat van argumentar motius diversos

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

com ara la finalització del curs que estaven realitzant, la incertesa del moment amb la crisi del Covid-19 o valorar la presencialitat com un valor afegit de la Universitat, tal com es pot observar a els següents extractes: "Ja he fet 6 cursos (un de biblioteconomia, 3 d'història i 2 de llengües) i probablement em quedaré a viure al poble, lluny de Barcelona" (home, 69 anys, Llengües, literatures i comunicació); "És un NO condicionat; si tingués seguretat de les mesures per prevenir el contagi hauria dit Sí" (dona, 64 anys, Història, societat i territori); "Crec que el proper curs les classes no seran presencials, més endavant tornaré a apuntar perquè m'agraden les classes presencials" (dona, 61 anys, Benestar personal i social).

Discussió

Els resultats mostren que, malgrat la paralització de les classes a la Universitat de l'Experiència, les persones grans van trobar una font de suport i contacte virtual amb els seus companys de classe, cosa que reforça el gran paper que tenen les universitats de gent gran a la creació de noves xarxes d'amistat i de suport social, que no només serveixen com a font de socialització i de coneixement (Menéndez et al., 2018), sinó que, a més, en moments de crisi, han pogut tenir un paper per proporcionar ajuda i suport emocional en persones grans que assisteixen a aquests cursos.

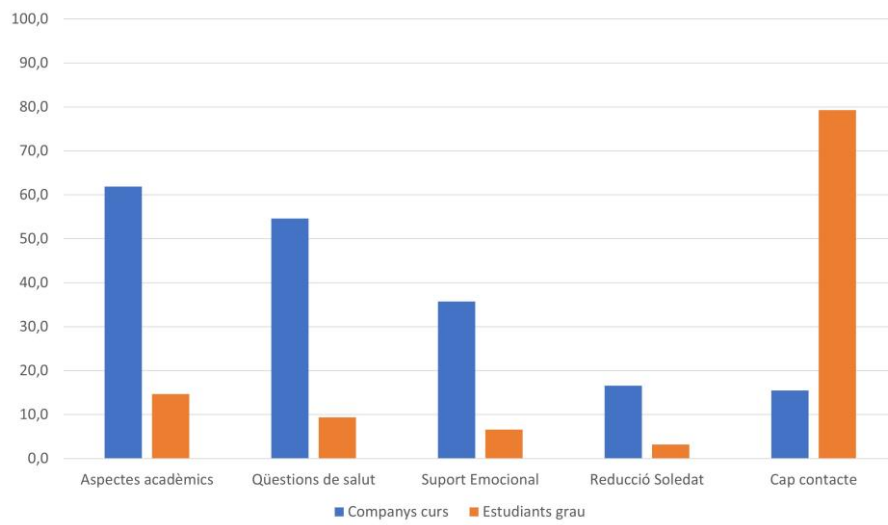
En la línia del paper de la universitat de gent gran en temps de pandèmia, un altre element distintiu dels estudiants és la gran capacitat de regulació del seu propi procés d'aprenentatge. Haver continuat aprofundint en els diferents materials d'estudi de les seves matèries, cercar nova informació i fins i tot compartir-la amb la resta de companys de l'aula, demostra la gran motivació intrínseca dels estudiants de les aules sèniors de la universitat, remarcada també en investigacions anteriors (Villar et al., 2010).

En conclusió, els resultats reforcen el paper de les universitats per ajudar a l'envelliment actiu i saludable de les persones grans i els processos d'aprenentatge i impacte social que té assistir a aquest tipus d'ensenyaments.

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

5.1. FIGURA O IMATGE 1

MILLORA DE LES EXPERIÈNCIES D'APRENTATGE: TRANSFORMACIÓ I REPTES

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES:

- Amanzio, M., Canessa, N., Bartoli, M., Cipriani, G. E., Palermo, S., & Cappa, S. F. (2021). Lockdown effects on healthy cognitive aging during the COVID-19 pandemic: A longitudinal study. *Frontiers in psychology*, 12. <https://dx.doi.org/10.3389%2Ffpsyg.2021.685180>
- Bravo-Segal, S., & Villar, F. (2020). La representación de los mayores en los medios durante la pandemia COVID-19: ¿hacia un refuerzo del edadismo?. *Revista Española de Geriatría y Gerontología*, 55(5), 266-271. <https://doi.org/10.1016/j.regg.2020.06.002>
- Cybulski, M., Cwalina, U., Sadowska, D., & Krajewska-Kułak, E. (2021). The assessment of the severity of covid-19-related anxiety symptoms in participants of the university of the third age in poland: a cross-sectional study among internet survey respondents. *Journal of Clinical Medicine*, 10(17), 3862. <https://doi.org/10.3390/jcm10173862>
- Menéndez, S., & Pérez-Padilla, J. (2018). The implication of formal educational activities in old age and its relation to psychosocial indicators. *Cultura y Educación*, 30(3), 460-490. <https://doi.org/10.1080/11356405.2018.1495436>
- Villar, F., Pinazo, S., Triadó, C., Celdrán, M., & Solé, C. (2010). Older people's university students in Spain: a comparison of motives and benefits between two models. *Ageing & Society*, 30(8), 1357-1372. <https://doi.org/10.1017/S0144686X10000565>
- World Health Organization (2020). *Coronavirus disease (COVID-19) pandemic*. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>